Beleidssamenvatting

MENSENRECHTENSCAN VN-VROUWENVERDRAG GEMEENTE AMSTERDAM

NAAR EEN GENDERSENSITIEVE AANPAK VAN HET BELEID OP ZORG EN WELZIJN

Amsterdam als mensenrechtenstad

De gemeente heeft een toets laten uitvoeren op het VN-Vrouwenverdrag, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW).* Dit internationaal verdrag richt zich op het uitbannen van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen en meisjes. Door de aanbevelingen in het rapport op te volgen, kan de positie van vrouwen op het gebied van mensenrechten duurzaam worden versterkt.

Gendersensitieve aanpak

Het doel van de scan is om te evalueren hoe vrouwenrechten en een gendersensitieve aanpak zijn geïntegreerd in het beleid van de gemeente op het gebied van zorg en welzijn (Wet Maatschappelijke Ondersteuning & Wet Publieke Gezondheid). De scan onderzoekt de naleving van het VN- Vrouwenverdrag en identificeert verbeterpunten om de positie van vrouwen in Amsterdam te bevorderen. Naast een de jure analyse is ook gekeken naar de daadwerkelijke implementatie van het beleid in de praktijk (de facto).

Opzet van de scan

Voor de scan zijn artikelen uit het Verdrag en algemene aanbevelingen van het toezichthoudend CEDAW Comité die relevant zijn voor het zorg- en welzijnsbeleid geïdentificeerd en vertaald naar een toetsingskader. Dit kader werd toegepast op beleidsstukken van de gemeente. De resultaten zijn aangevuld met input uit een enquête onder beleidsmedewerkers, maatschappelijke organisaties en medewerkers van uitvoeringsorganisaties. Ook hebben interviews plaatsgevonden om specifieke cases uit te lichten in het rapport.

Belangrijkste resultaten

- De uitkomsten van de scan laten zien dat het zorg- en welzijnsbeleid van de gemeente grotendeels in lijn is met de verplichtingen en aanbevelingen uit het VN-Vrouwenverdrag.
- Het overgrote deel van het beleid is echter genderneutraal geformuleerd. Meer aandacht voor gender en sekse in de probleemanalyse en aanpak van beleid is dan ook noodzakelijk.
- Data naar gender en sekse zijn essentieel voor een goede probleemanalyse, maar ontbreken nog regelmatig of worden onvoldoende gebruikt voor de vertaling naar gendersensitief beleid.
- Consultatie van diverse groepen vrouwen is cruciaal bij het opstellen van beleid, zodat het beter aansluit bij hun noden en behoeften. Consultatie vindt nu niet (structureel) plaats.
- Een genderanalyse als standaard onderdeel van de beleidscyclus kan, ook bij ogenschijnlijk niet-gerelateerde onderwerpen, helpen om effecten van beleid op gendergelijkheid inzichtelijker te maken. Een genderanalyse wordt nu niet (structureel) uitgevoerd.
- Op sommige beleidsdomeinen is beleidsvernieuwing, onderzoek en/of -actualisatie noodzakelijk, dit geldt vooral voor de terreinen seksuele gezondheid en dak- en thuisloosheid.
- Duidelijkere criteria voor gendersensitief aanbestedings- en subsidiebeleid kan uitvoerders en partners helpen om in de praktijk meer gendersensitief te werken.
- In alle beleidsstukken kan de intersectionele benadering worden versterkt door een combinatie van persoonskenmerken, zoals gender en etniciteit, mee te nemen in het beleid.
- De huidige domeinoverstijgende beleidsstukken rondom inclusie en anti-discriminatie, kunnen de samenhang tussen onderwerpen als werk en inkomen, armoede, (seksuele) gezondheid en geweld duidelijker verwoorden.

Algemene aanbevelingen

1. Beweeg van genderneutraal beleid naar gendersensitief beleid.
2. Zorg dat beleidsmakers goed weten hoe ze gendersensitief beleid maken en een genderanalyse opstellen en werknemers bij uitvoeringsorganisaties hoe zij dit implementeren.
3. Maak bij de uitvoering van de genderanalyse gebruik van gender- en seksespecifieke data.
4. Zorg voor up to date beleid en consulteer proactief de doelgroep bij het opstellen van beleid.
5. Stel duidelijke criteria op voor gendersensitief aanbestedings- en subsidiebeleid.
6. Integreer intersectionaliteit in beleid door diverse identiteitscategorieën mee te nemen.
7. Werk domeinoverstijgend om verbanden tussen beleidsdomeinen zichtbaar te maken.

Specifieke aanbevelingen per beleidsdomein

Gezondheidszorg

- Identificeer gender en sekse expliciet als factor voor gezondheidsverschillen bij het vaststellen van risicofactoren voor ongelijkheid.
- Richt een deel van het beleid specifiek op groepen vrouwen die een groter risico lopen op gezondheidsverschillen, zoals migrantenvrouwen, meisjes, oudere vrouwen, vluchtelingen, prostituees en vrouwen met lichamelijke en geestelijke beperkingen, en consulteer deze doelgroepen bij het opstellen van beleid.
- Neem gender- en sekseverschillen altijd mee in onderzoek naar (mentale) gezondheid, en pas het beleid en preventiemaatregelen hierop aan. Zorg hierbij ook voor voldoende aandacht voor vrouwspecifieke aandoeningen en klachten.

Seksuele en reproductieve gezondheid

- Actualiseer het overkoepelend beleid op seksuele gezondheid zodat het beter aansluit bij de huidige maatschappelijke ontwikkelingen en de leefwereld en uitdagingen van jongeren.
- Besteed expliciet aandacht aan toegankelijkheid van seksuele en reproductieve gezondheidszorg, zwangerschap en psychosociale factoren om aan de verplichtingen van het VN-Vrouwenverdrag te voldoen.
- In de beleidsstukken worden risicogroepen geïdentificeerd. Het zou nog sterker zijn als ook wordt toegelicht waar deze groepen tegenaanlopen, wat hun behoeften zijn, en wat de rol van gender en/of discriminatie hierin is. Een intersectionele benadering kan hierbij helpen.

Geweld

- Intensiveer de bestaande aandacht voor gender en cultuursensitief werken, zeker ook bij het voorkomen van femicide.
- Neem binnen al het beleid rondom gendergerelateerd geweld ook de digitale omgevingen mee, aangezien een deel van misbruik en geweld zich online afspeelt.
- Zorg ervoor dat trainingen voor professionals zich niet alleen richten op het toepassen van de Meldcode, maar ook ingaan op genderstereotypen, gender bias, victim blaming, stigma, trauma en de intersectionele dimensie van geweld.

Dak- en thuisloosheid

- Door dak- en thuisloosheid vanuit gender sensitief oogpunt te benaderen, ontstaat een beter beeld van de uitdagingen, realiteit en ondersteuningsbehoefte bij vrouwen, wat leidt tot een meer effectieve aanpak en preventie voor deze doelgroep.
- Een inclusieve telling geeft meer zicht op de omvang van de problematiek onder vrouwen door het meetellen van vormen van dak- en thuisloosheid die specifiek zijn voor vrouwen, zoals vrouwenopvang, onveilige woningen, vakantiehuisjes en overbevolkte woningen.
- Voer gendersensitief onderzoek uit naar de obstakels voor vrouwen bij het gebruik van dag- en nachtopvang en werk aan het daadwerkelijk veilig en toegankelijk maken voor de doelgroep. Structurele consultatie van de doelgroep op beleid, monitoring en implementatie is van belang, vanwege de diversiteit van de doelgroep vrouwen.

Sociale Basis

- Versterk de doorvertaling van artikel 3 en 13 van het Verdrag naar het beleidskader sociale basis. Dit betekent dat vrouwen als specifieke doelgroep onderdeel moeten zijn van beleid om voorzieningen voor deze groep toegankelijker te maken en discriminatie tegen te gaan.
- Vul het criterium binnen de subsidieverordening op preventie, inclusie, cohesie en cultuursensitiviteit aan met gendersensitiviteit. Houd bij de beoordeling van activiteiten en toekenning ook rekening met de vertegenwoordiging van vrouwen en vrouwenorganisaties.
- Voor het onderzoek naar interventies, specifieke doelgroepen en problematiek is het van belang om vrouwen en meisjes als doelgroep mee te nemen. Hetzelfde geldt voor indicatoren die onderdeel zijn van de stedelijke monitor sociale basis.